

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VI

Zamieńmy słowo

zgodne z podstawą programową obowiązującą w klasie VI w roku szkolnym 2026/2027

ZAŁOŻENIA DOKUMENTU

Podstawa opracowania: Dokument opracowano zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego obowiązującą w klasie VI w roku szkolnym 2026/2027, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.), w brzmieniu nadanym m.in. rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996), oraz na podstawie wymagań edukacyjnych WSiP do podręcznika „Zamieńmy słowo” dla klasy 6.

Układ wymagań: Wymagania uporządkowano według czterech obszarów obowiązującej podstawy programowej: kształcenia literackiego i kulturowego, kształcenia językowego, tworzenia wypowiedzi oraz samokształcenia. Zostały one przypisane do siedmiu konkretnych rozdziałów podręcznika.

Zasada kumulatywności: Wymagania na ocenę wyższą obejmują także wymagania przewidziane dla ocen niższych. Ocenie podlega stopień samodzielności, poprawności, rozumienia, świadomego zastosowania wiedzy, argumentowania oraz twórczego wykorzystania umiejętności.

Dostosowanie wymagań: Wymagania realizuje się z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej, orzeczeń, opinii oraz ustaleń zespołu udzielającego pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Sposoby prezentowania osiągnięć: Uczeń może wykazywać osiągnięcia w wypowiedziach ustnych i pisemnych, analizie i interpretacji tekstów, zadaniach językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, pracy z lekturą, projektach, prezentacjach, pracy zespołowej oraz samodzielnym korzystaniu ze źródeł.

Zasady ustalania ocen ze sprawdzianów i kartkówek: Podstawą ustalenia oceny ze sprawdzianu lub kartkówki jest poziom spełnienia przez ucznia wcześniej określonych kryteriów oraz stopień opanowania sprawdzanych wiadomości i umiejętności.

OBSZARY KSZTAŁCENIA

- I Kształcenie literackie i kulturowe
- II Kształcenie językowe
- III Tworzenie wypowiedzi
- IV Samokształcenie

ŹRÓDŁA OPRACOWANIA

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 996).
- Ewa Nowak, „Zamieńmy słowo. Język polski. Klasa 6. Wymagania edukacyjne”, WSiP / EDURANGA, podstawa programowa 2024.
- Podręcznik i materiały dydaktyczne „Zamieńmy słowo” dla klasy 6 szkoły podstawowej.

Uwaga: Dokument ma charakter uszczegółowienia wymagań. Może być uzupełniany o ustalenia wynikające ze statutu szkoły, zasad oceniania wewnątrzszkolnego oraz specyfiki pracy z danym zespołem klasowym.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli - mimo udzielonego wsparcia i możliwości uzupełnienia braków - nie spełnia wymagań koniecznych określonych na ocenę dopuszczającą, a braki uniemożliwiają dalsze rozwijanie kluczowych wiadomości i umiejętności.

ROZDZIAŁ I. Fantazja

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: fantazja, fikcja i realność, literatura fantasy i fantastycznonaukowa, narracja, wiersz biały, obraz poetycki, „Hobbit, czyli tam i z powrotem”	Język i komunikacja: wyrazy wieloznaczne, neutralne i wartościujące, słownictwo nacechowane emocjonalnie, zdrobnienia i zgrubienia, odmiana nazw obcych, rzeczowniki osobliwe
Formy wypowiedzi: opis miejsca, plan wydarzeń, opowiadanie fantastyczne z dialogiem i monologiem, ogłoszenie, przepis, wpis blogowy	Praca z informacją: odróżnianie faktów od opinii, kulturalne wyrażanie stanowiska, porządkowanie informacji, korzystanie z podręcznika i materiałów pomocniczych

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje elementy realistyczne i fantastyczne oraz wskazuje bohaterów, miejsce, czas i najważniejsze wydarzenia - rozpoznaje podstawowe środki poetyckie, obraz poetycki, narratora lub podmiot liryczny	- odróżnia literaturę fantasy od tekstu realistycznego i rozpoznaje literaturę fantastycznonaukową - opisuje bohaterów i ich emocje oraz porządkuje wydarzenia w utworze	- wyjaśnia pojęcia: tekst kultury, fikcja, realność, narracja, wiersz biały, fantasy i fantastyka naukowa - charakteryzuje bohaterów, omawia obrazy poetyckie i uzasadnia swoje wnioski odwołaniem do tekstu	- porównuje cechy fantasy i fantastyki naukowej, określa funkcję narracji oraz środków poetyckich - interpretuje motywy, emocje i przemianę bohatera, zwłaszcza w lekturze „Hobbit, czyli tam i z powrotem”	- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie oraz inne teksty kultury, dostrzegając ich wieloznaczność - formułuje oryginalne, trafnie uzasadnione wnioski i porównuje różne sposoby kreowania świata fantastycznego
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, wartościujące, zdrobnienia i zgrubienia - z pomocą stosuje poprawne formy najczęstszych nazw obcych i rzeczowników osobowych	- wyjaśnia znaczenia prostych wyrazów wieloznacznych i rozpoznaje słownictwo nacechowane emocjonalnie - zna zasady odmiany imion i nazwisk obcych oraz rozpoznaje rzeczowniki nieodmiennie	- dobiera znaczenie wyrazu do kontekstu i zastępuje określenia obraźliwe neutralnymi - poprawnie odmienia typowe nazwy obce i rzeczowniki osobliwe w zdaniach	- świadomie wykorzystuje słownictwo neutralne, wartościujące i emocjonalne, dbając o kulturę języka - stosuje poprawne formy nazw obcych, rzeczowników osobowych i nieodmiennych w samodzielnych tekstach	- precyzyjnie i odpowiedzialnie dobiera słownictwo, wykorzystując wieloznaczność do budowania zamierzonego efektu - samodzielnie rozpoznaje, wyjaśnia i poprawia błędy fleksyjne oraz leksykalne
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy według wzoru krótki opis miejsca, plan wydarzeń lub prostą wypowiedź o bohaterze - z pomocą zachowuje kolejność wydarzeń i podstawowy podział tekstu na akapity	- redaguje opis miejsca, ogłoszenie i krótkie opowiadanie fantastyczne - stosuje podstawowe cechy dialogu, przepisu lub wpisu blogowego	- tworzy spójne opowiadanie fantastyczne, zachowując chronologię, akapity i logiczne następstwo wydarzeń - redaguje poprawne ogłoszenie, przepis, plan wydarzeń i fragment bloga	- tworzy rozbudowane opowiadanie z dialogiem, opisem i elementami fantastycznymi - świadomie dobiera kompozycję, słownictwo i formę wypowiedzi do celu oraz odbiorcy	- tworzy oryginalne, dojrzałe opowiadanie fantastyczne z dialogami, monologami i przemyślaną kreacją świata - samodzielnie planuje, redaguje i poprawia różne formy wypowiedzi, zachowując ich pełne wyznaczniki
IV. Samokształcenie	- wyszukuje w tekście wskazane informacje i odróżnia prosty fakt od opinii - korzysta z podręcznika, spisu treści i podanych materiałów	- porządkuje informacje o bohaterach i wydarzeniach oraz wyjaśnia różnicę między faktem a opinią - przygotowuje prostą notatkę lub kartę lektury	- selekcjonuje informacje potrzebne do charakterystyki, planu wydarzeń i wypowiedzi - kulturalnie wyraża opinię oraz uzasadnia ją przykładem z tekstu	- samodzielnie dobiera informacje z kilku źródeł i ocenia ich przydatność - planuje pracę z dłuższą lekturą i prezentuje efekty w wybranej formie	- krytycznie ocenia informacje, odróżnia fakty, opinie i wartościowanie - samodzielnie rozwija zainteresowania czytelnicze i przygotowuje twórczą prezentację lektury

ROZDZIAŁ II. Dociekliwość

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: tekst popularnonaukowy, wnioskowanie, emocje, autoportret, nowela i „Katarynka”, rekwizyt znaczący, punkt kulminacyjny, puenta, opowiadanie detektywistyczne, piosenka	Język i komunikacja: aspekt czasownika, strona czynna i bierna, czasowniki przechodnie i nieprzechodnie, orzeczenie czasownikowe i imienne, język mówiony i pisany, pytanie retoryczne, neologizm
Formy wypowiedzi: pytania do tekstu i bohatera, autoportret, opis postaci, opowiadanie detektywistyczne, tworczy dalszy ciąg historii, recytacja	Praca z informacją: wyciąganie wniosków, formułowanie i hierarchizowanie pytań, projektowanie okładki, praca z tekstem popularnonaukowym i lekturą

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje tekst popularnonaukowy, tekst poetycki, prozę, nowelę i piosenkę - wskazuje bohaterów, elementy świata przedstawionego oraz najważniejsze wydarzenia „Katarynki”	- opisuje emocje i cechy bohaterów, rozpoznaje wątek, punkt kulminacyjny, puentę i znaczący rekwizyt - odróżnia tekst poetycki od prozatorskiego i wskazuje podmiot liryczny	- wyjaśnia cechy tekstu popularnonaukowego, noweli i opowiadania detektywistycznego - charakteryzuje bohaterów, omawia symboliczne znaczenie katarynki i formułuje wnioski na podstawie tekstu	- interpretuje puentę, funkcję rekwizytu znaczącego, pytania retorycznego i neologizmu - porównuje różne sposoby przedstawiania człowieka, emocji i odkrywania prawdy	- samodzielnie analizuje teksty literackie, popularnonaukowe i inne teksty kultury - formułuje pogłębione interpretacje, wykorzystując terminologię literacką i trafne konteksty
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane oraz język mówiony i pisany - wskazuje orzeczenie i rozpoznaje stronę czynną lub bierną w prostych przykładach	- tworzy pary aspektowe czasowników i dostosowuje odmianę języka do sytuacji komunikacyjnej - rozdźnia orzeczenie czasownikowe i imienne oraz czasowniki przechodnie i nieprzechodnie	- wyjaśnia aspekt czasownika, budowę orzeczenia imiennego i zasady przekształcania strony czynnej w bierną - rozpoznaje pytanie retoryczne, neologizm i stosuje pisownię nie z czasownikami	- poprawnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane, stronę czynną i bierną oraz oba rodzaje orzeczenia - świadomie dobiera język mówiony lub pisany do sytuacji i celu wypowiedzi	- funkcjonalnie wykorzystuje różne formy czasownika i konstrukcje składniowe do precyzyjnego wyrażania znaczeń - samodzielnie analizuje i koryguje wypowiedzi pod względem gramatycznym, stylistycznym i ortograficznym
III. Tworzenie wypowiedzi	- formułuje proste pytania do tekstu i bohatera oraz tworzy krótki opis postaci - z pomocą przedstawia dalszy ciąg wydarzeń	- redaguje pytania otwarte i zamknięte, prosty autoportret oraz opowiadanie detektywistyczne - przygotowuje wypowiedź o własnym projekcie okładki	- tworzy spójne opowiadanie detektywistyczne z typowym słownictwem i logicznym układem zdarzeń - opisuje postać, stosując środki stylistyczne, i poprawnie recytuje utwór	- redaguje twórczy dalszy ciąg historii, opowiadanie detektywistyczne z dialogiem i opisami oraz rozbudowany autoportret - dostosowuje język i kompozycję do formy oraz odbiorcy	- tworzy oryginalne, rozbudowane opowiadanie detektywistyczne z przemyślaną intrygą - samodzielnie przygotowuje dojrzałą wypowiedź interpretacyjną, autoprezentację lub recytację
IV. Samokształcenie	- wyszukuje informacje w tekście i próbuje wyciągać proste wnioski - korzysta z podanych pytań i wskazówek podczas pracy z tekstem	- formułuje pytania do tekstu, porządkuje wydarzenia i prowadzi prostą notatkę - wskazuje informacje potrzebne do projektu okładki lub opisu bohatera	- wyciąga wnioski na podstawie przesłanek i hierarchizuje pytania według stopnia trudności - porządkuje materiał do charakterystyki i wypowiedzi twórczej	- samodzielnie planuje analizę tekstu, dobiera informacje i uzasadnia ich przydatność - ocenia własny projekt i wprowadza poprawki na podstawie kryteriów	- krytycznie analizuje informacje, formułuje problem badawczy i samodzielnie dochodzi do wniosków - twórczo wykorzystuje wiedzę z lektur, tekstów popularnonaukowych i innych źródeł

ROZDZIAŁ III. Mądrość

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: Biblia, opis stworzenia świata, przypowieść, znaczenie dosłowne i przenośne, wartości i postawy, motywy biblijne w kulturze, komiks, biblizmy	Język i komunikacja: przydawka, przymiotniki i przysłówki niepodlegające stopniowaniu, partykuła, wykrzyknik, związki frazeologiczne, pisownia h/ch oraz wyrazów zakończonych na -ia
Formy wypowiedzi: plan wydarzeń, wypowiedź argumentacyjna, teza, argument logiczny i emocjonalny, przykład, uzasadnianie własnego zdania	Praca z informacją: korzystanie ze słownika frazeologicznego, wyszukiwanie odniesień biblijnych w kulturze, porównywanie tekstów i obrazów stworzenia świata

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- rozpoznaje Biblię jako ważny tekst kultury i wskazuje podstawowe cechy przypowieści - przedstawia bohaterów, wydarzenia oraz wartości ukazane w tekstach biblijnych	- odróżnia znaczenie dosłowne od ukrytego, opisuje postawy bohaterów i wskazuje przesłanie przypowieści - rozpoznaje motywy biblijne i ich obecność w komiksie oraz innych dziedzinach sztuki	- wyjaśnia cechy przypowieści, charakteryzuje bohaterów i interpretuje podstawowe sensy przenośne - porównuje biblijny i mitologiczny opis stworzenia świata oraz omawia wybrane nawiązania kulturowe	- interpretuje przesłanie przypowieści i ocenia postawy bohaterów w odniesieniu do współczesnego życia - analizuje funkcję motywów, symboli i biblizmów w różnych tekstach kultury	- samodzielnie i pogłębienie interpretuje teksty biblijne oraz ich przekształcenia kulturowe - formułuje dojrzałe wnioski aksjologiczne, trafnie wykorzystując konteksty
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje przydawkę, partykułę, wykrzyknik i proste związki frazeologiczne - zna podstawowe zasady pisowni h/ch oraz wyrazów zakończonych na -ia	- wskazuje przydawkę w zdaniu, rozpoznaje partykuły i wykrzykniki oraz zna ich podstawowe funkcje - rozpoznaje przymiotniki i przysłówki, których się nie stopniuje	- wyjaśnia funkcję przydawki, partykuły i wykrzyknika oraz znaczenie związków frazeologicznych - stosuje poznane zasady ortograficzne w typowych przykładach	- poprawnie stosuje różne rodzaje przydawek, partykuły, wykrzykniki i związki frazeologiczne - świadomie używa form niepodlegających stopniowaniu i dokonuje autokorekty ortograficznej	- funkcjonalnie wykorzystuje środki językowe do precyzyjnego i wyrazistego formułowania myśli - samodzielnie objaśnia biblizmy, analizuje ich pochodzenie i stosuje je adekwatnie do sytuacji
III. Tworzenie wypowiedzi	- formułuje proste zdanie na dany temat i podaje przykład - z pomocą układa plan wydarzeń i krótkie uzasadnienie opinii	- przedstawia własne stanowisko oraz podaje prosty argument - tworzy uporządkowaną wypowiedź o postawie bohatera lub wartości	- formułuje tezę, dobiera argument logiczny albo emocjonalny i popiera go przykładem - redaguje spójną wypowiedź argumentacyjną z zachowaniem podstawowej kompozycji	- tworzy przekonującą wypowiedź argumentacyjną, wykorzystując różne rodzaje argumentów i trafne przykłady - świadomie dobiera styl oraz środki językowe do celu wypowiedzi	- formułuje dojrzałą, wieloaspektową argumentację i przewiduje możliwe kontrargumenty - samodzielnie redaguje, ocenia i udoskonala tekst pod względem logicznym, językowym i stylistycznym
IV. Samokształcenie	- wyszukuje w tekście podstawowe informacje o Biblii i bohaterach przypowieści - korzysta z podanego słownika lub materiału pomocniczego	- porządkuje informacje oraz wskazuje podstawowe odniesienia biblijne w kulturze - korzysta ze słownika frazeologicznego według instrukcji	- porównuje informacje z różnych tekstów i wyjaśnia znaczenia wybranych frazeologizmów - dobiera materiał potrzebny do uzasadnienia własnego zdania	- samodzielnie korzysta ze słowników i innych źródeł, weryfikując znaczenie oraz poprawność użycia wyrazów - łączy wiedzę literacką, językową i kulturową w uporządkowanej prezentacji	- krytycznie analizuje źródła i samodzielnie poszerza wiedzę o motywach biblijnych - tworzy oryginalne zestawienie, prezentację lub projekt ukazujący obecność Biblii w kulturze

ROZDZIAŁ IV. Więzi

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: rodzina, przyjaźń, samotność, odpowiedzialność i więź człowieka ze zwierzęciem oraz światem, emocje i przeżycia, obrazy poetyckie, narrator	Język i komunikacja: zaimki i ich funkcje, podmiot i jego rodzaje, związek podmiotu z orzeczeniem, zdania bezpodmiotowe, konstrukcje z się, związki frazeologiczne
Formy wypowiedzi: opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka i ocena bohatera, twórczy dalszy ciąg historii, wypowiedź o relacjach, kolaż	Praca z informacją: gromadzenie słownictwa nazywającego emocje, porządkowanie materiału do opisu, rozpoznawanie perspektywy narratora i ocenianie relacji

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wskazuje bohaterów, ich podstawowe relacje, emocje i najważniejsze wydarzenia - rozpoznaje narratora, nadawcę i odbiorcę oraz podstawowe obrazy poetyckie	- opisuje więzi rodzinne, przyjacielskie i więź człowieka ze zwierzęciem - wyjaśnia sytuację bohatera oraz nazywa uczucia i przeżycia postaci	- charakteryzuje bohaterów, ocenia ich postępowanie i uzasadnia ocenę tekstem - omawia obrazy poetyckie, tytuł, budowę wiersza i perspektywę narratora	- analizuje przyczyny samotności, konflikty i zmiany w relacjach między bohaterami - interpretuje funkcję środków poetyckich oraz sposób ukazania więzi człowieka z domem i światem	- samodzielnie interpretuje złożone relacje, emocje i wartości, uwzględniając różne perspektywy - formułuje dojrzałe wnioski o odpowiedzialności, empatii i znaczeniu więzi
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje zaimek i podmiot oraz wie, że istnieją różne ich rodzaje - rozpoznaje proste zdania bezpodmiotowe i podstawowe konstrukcje z się	- wskazuje funkcję zaimka, związek podmiotu z orzeczeniem i przykłady zdań bezpodmiotowych - rozpoznaje oraz objaśnia proste związki frazeologiczne	- wyjaśnia funkcje różnych rodzajów zaimków i podmiotów w zdaniu - przekształca zdania na konstrukcje bezpodmiotowe i poprawnie stosuje konstrukcje z się	- świadomie dobiera zaimki, rozpoznaje rodzaje podmiotu i uzgadnia go z orzeczeniem - poprawnie stosuje zdania bezpodmiotowe oraz związki frazeologiczne w wypowiedziach	- funkcjonalnie wykorzystuje zaimki i różne konstrukcje składniowe, unikając powtórzeń i niejasności - samodzielnie analizuje oraz poprawia składnię i spójność własnych tekstów
III. Tworzenie wypowiedzi	- nazywa emocje i tworzy według wzoru krótki opis przeżyć wewnętrznych - z pomocą przedstawia dalszy ciąg wydarzeń lub prostą ocenę bohatera	- redaguje uporządkowany opis przeżyć wewnętrznych i wypowiedź o relacji między bohaterami - stosuje podstawowe słownictwo nazywające uczucia oraz akapity	- tworzy spójny opis przeżyć, charakterystykę lub opowiadanie o dalszych losach bohatera - uzasadnia ocenę postaci i stosuje zróżnicowane słownictwo emocjonalne	- tworzy twórczy opis przeżyć wewnętrznych i rozbudowane opowiadanie, trafnie oddając emocje - świadomie dobiera narrację, kompozycję i środki językowe	- tworzy oryginalną, subtelną wypowiedź ukazującą złożone przeżycia i relacje - samodzielnie redaguje oraz doskonali tekst, dbając o styl, spójność i oddziaływanie na odbiorcę
IV. Samokształcenie	- wyszukuje informacje o bohaterach, ich emocjach i relacjach - korzysta z podanego banku słów oraz planu wypowiedzi	- porządkuje słownictwo nazywające uczucia i prowadzi prostą notatkę o bohaterze - rozpoznaje informacje przekazywane przez narratora	- gromadzi i selekcjonuje materiał potrzebny do charakterystyki, oceny postaci lub opisu przeżyć - porównuje zachowania bohaterów z własnymi doświadczeniami	- samodzielnie planuje pracę z tekstem i dobiera trafne cytaty lub przykłady - ocenia własną wypowiedź według kryteriów i wprowadza uzasadnione poprawki	- pogłębia wiedzę o emocjach i relacjach, korzystając z różnych źródeł - tworzy samodzielny projekt lub prezentację poświęconą więzom i empatii

ROZDZIAŁ V. Kultura

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: kultura polska, obyczaje, muzeum, sztuka i artysta, poezja Wisławy Szymborskiej, odbiór dzieła sztuki, kultura języka	Język i komunikacja: zdania złożone współrzędnie i ich rodzaje, okolicznik i jego rodzaje, wykrzyknienie, znaki interpunkcyjne i zasady poprawnej polszczyzny
Formy wypowiedzi: zaproszenie, sprawozdanie, opowiadanie z artystą jako bohaterem, opinia o kulturze i sztuce	Praca z informacją: wyszukiwanie i porządkowanie informacji o kulturze, refleksja nad barierami w odbiorze sztuki, zasady zachowania w instytucjach kultury

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	• wyjaśnia w prosty sposób, czym jest kultura, muzeum i dzieło sztuki • wskazuje główną myśl tekstu oraz podstawowe środki językowe w utworze	• opisuje rolę muzeum, podstawowe obyczaje i sposób przedstawiania przedmiotów w poezji • rozpoznaje opinie o kulturze, sztuce i artystach	• omawia składniki kultury, funkcję muzeum i środki językowe w tekstach • formułuje własną opinię o dziele sztuki i uzasadnia ją przykładami	• interpretuje wiersz „Muzeum”, analizuje refleksje o sztuce oraz bariery w jej odbiorze • porównuje obyczaje i sposoby uczestniczenia w kulturze dawniej i współcześnie	• samodzielnie interpretuje teksty o kulturze i sztuce, wykorzystując trafne konteksty • formułuje pogłębione, oryginalne sądy o roli kultury, artysty i odbiorcy
II. Kształcenie językowe	• rozpoznaje zdanie złożone, okolicznik oraz podstawowe znaki interpunkcyjne • zna podstawowe zasady kultury języka i poprawnej polszczyzny	• rozpoznaje zdania współrzędnie złożone i podstawowe rodzaje okolicznika • stosuje typowe znaki interpunkcyjne i rozpoznaje wykrzyknienie	• wyjaśnia budowę zdań współrzędnie złożonych, funkcję okolicznika i wykrzyknienia • stosuje poznane zasady interpunkcji oraz dba o poprawność językową	• poprawnie stosuje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych i okoliczników • świadomie wykorzystuje interpunkcję oraz zasady kultury języka w samodzielnych wypowiedziach	• funkcjonalnie posługuje się zróżnicowaną składnią i interpunkcją, budując precyzyjne wypowiedzi • samodzielnie rozpoznaje, wyjaśnia i poprawia błędy językowe na poziomie klasy VI
III. Tworzenie wypowiedzi	• tworzy według wzoru proste zaproszenie i krótkie sprawozdanie • z pomocą opowiada o wydarzeniu kulturalnym lub dziele sztuki	• redaguje poprawne zaproszenie i sprawozdanie z zachowaniem podstawowych cech formy • tworzy krótkie opowiadanie z artystą jako bohaterem	• tworzy ciekawe, uporządkowane sprawozdanie oraz oryginalne zaproszenie • formułuje opinię o kulturze lub sztuce i uzasadnia ją	• redaguje pełne sprawozdanie, stosując typowe słownictwo, chronologię i rzeczowy styl • tworzy opowiadanie z narracją pierwszoosobową i opisem przeżyć wewnętrznych	• tworzy twórcze, dojrzałe sprawozdanie i oryginalne teksty inspirowane kulturą • samodzielnie dostosowuje formę, styl i środki językowe do celu oraz odbiorcy
IV. Samokształcenie	• wyszukuje w tekście wskazane informacje o kulturze, muzeach i dziełach sztuki • zna podstawowe zasady zachowania w muzeum i innych instytucjach kultury	• porządkuje informacje, wskazuje opinie oraz przygotowuje prostą notatkę • korzysta z materiałów dotyczących wydarzenia kulturalnego	• selekcionuje informacje i odróżnia je od opinii, przygotowując sprawozdanie lub wypowiedź • porównuje różne refleksje o sztuce i formułuje własne wnioski	• samodzielnie korzysta z kilku źródeł, ocenia ich przydatność i poprawnie wykorzystuje informacje • planuje udział w kulturze i świadomie stosuje zasady kulturalnego zachowania	• krytycznie analizuje przekazy o kulturze i sztuce oraz uzasadnia ocenę źródeł • tworzy samodzielny projekt promujący kulturę lub wydarzenie artystyczne

ROZDZIAŁ VI. Odwaga

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: odwaga i brawura, bohater dynamiczny, symbol i motyw, tekst publicystyczny, literatura wojenna i patriotyczna, pieśń i piosenka patriotyczna, przemoc, nadzieja	Język i komunikacja: zdania złożone podrzędnie, interpunkcja zdania złożonego, oficjalna i nieoficjalna odmiana polszczyzny, słownictwo prasowe
Formy wypowiedzi: charakterystyka bohatera, plakat, list oficjalny, opowiadanie z dialogiem i opisem, wypowiedź o odwadze	Praca z informacją: kontekst historyczny Westerplatte i Powstania Warszawskiego, wyszukiwanie argumentów i przykładów, bezpieczne reagowanie na przemoc

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wskazuje elementy świata przedstawionego, bohaterów i podstawowe przykłady odwagi - rozpoznaje pieśń, piosenkę patriotyczną, symbol i motyw	- opisuje postępowanie bohaterów, odróżnia odwagę od brawury i rozpoznaje tekst publicystyczny - wskazuje kontekst historyczny utworów o Westerplatte i Powstaniu Warszawskim	- charakteryzuje bohatera dynamicznego, omawia motywy, symbole i wartości - wyjaśnia cechy tekstu publicystycznego, pieśni i piosenki patriotycznej	- interpretuje symbolikę, ocenia postawy bohaterów i analizuje problem przemocy - omawia funkcję środków poetyckich i historycznego kontekstu w budowaniu przesłania	- samodzielnie i pogłębienie interpretuje teksty literackie, publicystyczne i patriotyczne - formułuje dojrzałe wnioski o odwadze, odpowiedzialności, nadziei i granicy między odwagą a brawurą
II. Kształcenie językowe	- rozpoznaje zdanie złożone i zna podstawowe zasady stosowania przecinka - odróżnia język oficjalny od nieoficjalnego w prostych sytuacjach	- rozpoznaje zdania podrzędnie złożone i stosuje podstawową interpunkcję - zna cechy oficjalnej i nieoficjalnej odmiany polszczyzny oraz typowe słownictwo prasowe	- wyjaśnia zależność między zdaniami składowymi i omawia zasady interpunkcji - dobiera odmianę języka do sytuacji komunikacyjnej	- poprawnie tworzy zdania podrzędnie złożone i stosuje w nich interpunkcję - świadomie posługuje się językiem oficjalnym i nieoficjalnym oraz słownictwem właściwym dla prasy	- funkcjonalnie wykorzystuje złożoną składnię i interpunkcję dla precyzji wypowiedzi - samodzielnie ocenia adekwatność stylu, tonu i środków językowych do sytuacji
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy według wzoru krótką charakterystykę, prosty plakat lub list oficjalny - z pomocą redaguje krótkie opowiadanie o odważnym działaniu	- redaguje list oficjalny z podstawowymi elementami, opisuje bohatera i tworzy czytelny plakat - pisze proste opowiadanie, zachowując logiczną kolejność wydarzeń	- tworzy uporządkowaną charakterystykę bohatera, poprawny list oficjalny i rozwinięte opowiadanie - formułuje opinię o odwadze i uzasadnia ją przykładem	- redaguje pełny list oficjalny oraz twórcze opowiadanie z dialogiem i opisem - tworzy przekonujący plakat lub wypowiedź reagującą na problem przemocy	- tworzy oryginalne, dojrzałe wypowiedzi o odwadze, odpowiedzialności i przemocy - samodzielnie dobiera formę, argumentację, styl oraz środki oddziaływania na odbiorcę
IV. Samokształcenie	- wyszukuje podstawowe informacje o wydarzeniach historycznych i bohaterach - korzysta z podanego materiału prasowego lub źródła	- porządkuje informacje potrzebne do charakterystyki oraz wskazuje przykłady odwagi - rozpoznaje podstawowe cechy tekstu publicystycznego i prasowego	- łączy informacje z tekstu literackiego i kontekstu historycznego - dobiera argumenty i przykłady do wypowiedzi o odwadze lub przemocy	- samodzielnie ocenia przydatność źródeł, selekcjonuje informacje i przygotowuje prezentację - planuje odpowiedzialne działania w sytuacji zagrożenia lub przemocy	- krytycznie analizuje różne przekazy o bohaterstwie i wojnie oraz uzasadnia ocenę ich wiarygodności - tworzy samodzielny projekt edukacyjny lub społeczny poświęcony odwadze i odpowiedzialności

ROZDZIAŁ VII. Samodzielność

Zakres treści i umiejętności

Teksty i zagadnienia: samodzielność, presja grupy, odpowiedzialność, wybór drogi życiowej, motyw wędrowny, motto, niepełnosprawność i pokonywanie trudności, powieść przygodowo-detektywistyczna	Język i komunikacja: powtórzenie ortografii i interpunkcji, nowe zasady pisowni, tytuły czasopism, słownictwo związane z tematyką wodną, terminy literackie
Formy wypowiedzi: opis sytuacji, charakterystyka i ocena bohatera, plan wydarzeń, teza, wypowiedź o samodzielności i wpływie grupy	Praca z informacją: korzystanie ze słowników, odpowiedzialne korzystanie z internetu, własność intelektualna, wyszukiwanie informacji o Nikoli Tesli, rozpoznawanie wątku historycznego

Zasada kumulatywności: na ocenę wyższą uczeń spełnia również wymagania określone dla ocen niższych.

Obszar	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wskazuje bohaterów, wydarzenia i podstawowe przejawy samodzielności - rozpoznaje świat przedstawiony, wątek, motyw wędrowny i motto	- opisuje postępowanie bohaterów, ciąg przyczynowo-skutkowy i wpływ grupy - wskazuje główny wątek oraz podstawowe informacje o postaci historycznej obecnej w utworze	- charakteryzuje bohaterów, ocenia ich decyzje i wyjaśnia motyw wędrowny oraz znaczenie motta - omawia relacje w grupie, postawy wobec trudności i wątek historyczny	- interpretuje przenośne znaczenie drogi, analizuje proces odzyskiwania samodzielności i motywy działania bohaterów - ocenia sposoby przeciwstawiania się presji grupy oraz rolę wiedzy historycznej w powieści	- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty o samodzielności, wyborach i pokonywaniu ograniczeń - formułuje pogłębione wnioski, porównując postawy bohaterów literackich i postaci historycznych
II. Kształcenie językowe	- zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne oraz korzysta ze słownika ortograficznego - rozpoznaje poprawny zapis tytułów czasopism i najczęstszych wyrazów tematycznych	- stosuje poznane zasady w typowych przykładach i zna zmiany w pisowni - korzysta ze słownika terminów literackich oraz rozpoznaje potrzebne hasło	- wyjaśnia zasady ortograficzne i interpunkcyjne oraz poprawnie zapisuje tytuły czasopism - sprawnie korzysta ze słowników językowych i terminologicznych	- stosuje zasady ortografii i interpunkcji w samodzielnych wypowiedziach oraz dokonuje autokorekty - uwzględnia obowiązujące zmiany w pisowni i świadomie dobiera źródło językowe	- świadomie i funkcjonalnie stosuje normy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne - samodzielnie rozstrzyga wątpliwości językowe, porównując wiarygodne słowniki i źródła
III. Tworzenie wypowiedzi	- tworzy według wzoru prosty opis sytuacji, plan wydarzeń lub krótką wypowiedź o bohaterze - formułuje prostą tezę na podany temat	- redaguje opis sytuacji, przedstawia ciąg przyczynowo-skutkowy i opisuje przejawy samodzielności - tworzy plan wydarzeń oraz prostą ocenę bohatera	- tworzy ciekawy, spójny opis sytuacji i uporządkowaną charakterystykę - formułuje tezę i uzasadnia ją przykładami z tekstu	- redaguje pełny opis sytuacji zgodny z wymaganiami formy oraz dojrzałą ocenę bohatera - tworzy przekonującą wypowiedź o samodzielności, presji grupy i odpowiedzialności	- samodzielnie tworzy rozbudowany, obrazowy opis sytuacji oraz wieloaspektową wypowiedź argumentacyjną - świadomie planuje, redaguje i doskonali tekst pod względem treści, stylu i poprawności
IV. Samokształcenie	- korzysta ze słownika ortograficznego i słownika terminów literackich - zna podstawowe korzyści i zagrożenia związane z korzystaniem z internetu	- wyszukuje informacje w internecie i rozpoznaje pojęcie własności intelektualnej - porządkuje informacje o bohaterach, wydarzeniach i postaci historycznej	- ocenia podstawową wiarygodność źródła, respektuje zasady korzystania z cudzych treści - selekcjonuje informacje potrzebne do planu, charakterystyki i wypowiedzi	- świadomie korzysta z internetu, słowników i różnych źródeł, wskazując autorstwo materiałów - planuje własną pracę, ocenia postępy i odpowiedzialnie podejmuje decyzje	- krytycznie weryfikuje informacje, respektuje własność intelektualną i prawidłowo dokumentuje źródła - samodzielnie rozwija zainteresowania, przygotowuje projekt i refleksyjnie ocenia własną samodzielność

